

Vernieuwde radio technische inrichting hulpstudio Enschede

Als we het hebben over de regionale omroepen dan zit in het rijtje bekende namen ook die van RTV Oost, dat uitzendingen verzorgd voor de provincie Overijssel als geheel onafhankelijke organisatie. Dat is niet altijd het geval geweest want vanaf 1959, toen men regionale radio in deze provincie kreeg te horen, werden de programma's uitgezonden onder de paraplu 'RONO', dat stond voor Regionale Omroep Noord en Oost. RONO verzorgde vanaf dat moment de uitzendingen voor Friesland, Groningen, Drenthe en Overijssel, later in 1965 kwam daar Gelderland nog bij. De RONO was daarmee de opvolger geworden van de RON, dat vanaf 1946 programma's had verzorgd voor de inwoners van de provincies Friesland, Groningen en Drenthe. Dit gebeurde destijds allemaal onder de eindverantwoordelijkheid van de Nederlandse Radio Unie, de NRU.

Hoofd van de Technische Dienst van de NRU, Ingenieur Paul Snoek, was mede verantwoordelijk voor de technische faciliteiten bij de regionale omroepen en constateerde op een bepaald moment dat de faciliteiten, die de RONO in de Schouwburg te Enschede had, veel te wensen over liet. In het archief van Paul Snoek is menig aantekening te vinden betreffende technische zaken. Zo ook een uitgebreid aantal over de technische wijzigingen in het complex van de Enschedese Schouwburg, waardoor dit artikel mede kon ontstaan.

In de Twentse Schouwburg in Enschede werden medio 1962 enkele primitieve faciliteiten geformeerd ten behoeve van de RONO. Schouwburg evenementen en 'sprekers' in het Oost programma van de RONO konden in een piepkleine controlekamer, dat ook als spreekcel werd gebruikt, terecht. De enige radio technische apparatuur bestond uit een oude lijnversterker met toebehoren. Op tal van plaatsen had de NRU dergelijke lijnverbindingen, waardoor het eenvoudig mogelijk was een interview of reportage door te sturen naar Hilversum of andere studiolocaties.

Voor meer gecompliceerde opnamen en registraties in de Twentse Schouwburg diende technisch materiaal uit de studio, gevestigd aan het Martinierkhof te Groningen, te worden aangevoerd. Medio 1965 ontstond de mogelijkheid om moderne radio technische apparatuur in Enschede te installeren. In die dagen was het normaal dat binnen de technische afdeling van de NRU complete zelfbouw installaties werden vervaardigd. Aangezien in 1965 het een en ander op betrekkelijk korte termijn gerealiseerd diende te worden, was het niet mogelijk een complete NRU- controlekamerinstallatie te vervaardigen. Uit Paul Snoek zijn aantekeningen blijkt dat door Philips op korte termijn een zeer bruikbare

mengtafel van het type MD 8 F kon worden geleverd. Nadat enkele wijzigingen, in verband met de zogenaamde NRU normen, aan deze tafel waren aangebracht kon de tafel zonder problemen worden geplaatst en aangesloten.

Voor registratiedoeleinden werden twee Telefunken M5 magnefoons geïnstalleerd en twee EMT 193 draaitafels voor de weergave van de grammofoonplaten. De installatie was grotendeels voorzien van transistors en in principe geschikt voor stereogebruik. Wel maakte Paul Snoek een aantekening dat de apparatuur 'voorhands alleen in mono zal worden gebruikt.' De mengtafel had acht ingangskanalen die hoog- of laagniveau konden ontvangen. Bij elk kanaal was voorafluistering mogelijk en had de mengtafel tevens een onafhankelijke galmuitgang, die voor of na de regelaar gekozen kon worden.

Studio Schouburg Enschede. Collectie: Paul Snoek

De microfoonfiltering geschiedde door keuze van één van de drie filtereenheden in het betreffende microfoonkanaal. Elke filtereenheid had vier regelaars, namelijk 'laag', 'op en af', 'presentie frequentie' en 'presentie hoeveelheid'. De

zogenaamde derde hoofd rail, waarop alle kanaalversterkers waren aangesloten, diende als decor rail. Alle drie die rails hadden een eigen modulatiemeter op de Philips mengtafel. De zendlijn had een, volgens NRU normen, werkende modulatie meetversterker.

Het geven van een commando evenals het geven van een retoursignaal of ontvanger uitgang was eveneens mogelijk. Alle overige standaardfaciliteiten op een mengtafel, als vooraf luistering op luidsprekers of hoofdtelefoon, lichtsignalering en meer, waren aanwezig. Op die manier kon volgens Snoek toch wel van een volledige studio-regelapparatuur worden gesproken. Wel concludeerde hij dat voornamelijk met een dynamische microfoon gewerkt diende te worden. De mogelijkheid bestond tevens condensatormicrofoons te gebruiken, doch dan diende een losse voedings- en aansluitkast te worden gebruikt. De foto geeft een indruk van deze regionale controlekamer in Enschede, die in maart 1966 in gebruik werd genomen.

Wel vond Snoek dat uit de opstelling van de verschillende apparaten bleek hoe klein de benutte kamer was: "Al is de behuizing dan wel primitief, de praktijk heeft inmiddels bewezen, dat de installatie aan alle kwaliteitseisen voldoet en een bijzondere welkome aanvulling is van de Regionale Omroep Noord en Oost'.

Hans Knot